

DOI: 10.15276/EJ.01.2025.1

DOI: 10.5281/zenodo.15161231

UDC: 336.01

JEL: G00, G21, G32, M 20, Q01, Q14

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ЯК АКТИВНИЙ ЕЛЕМЕНТ У СИСТЕМІ СТАБІЛІЗАЦІЇ КРЕДИТУВАННЯ І НАРОЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

MECHANISM FOR ENSURING FINANCIAL STABILITY AS AN ACTIVE ELEMENT IN THE SYSTEM OF CREDIT STABILIZATION AND INCREASING THE ECONOMIC POTENTIAL OF AGRO-INDUSTRIAL ENTERPRISES

Svitlana V. Andros, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
National Scientific Center "Institute of Agrarian Economy"
National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0001-5561-901X
Email: andros.sv@ukr.net

Received 13.01.2025

Андрос С.В. Механізм забезпечення фінансової стійкості як активний елемент у системі стабілізації кредитування і нарощення економічного потенціалу підприємств агропромислового виробництва. Науково-методична стаття.

Стаття присвячена дослідженню основного параметра діагностики фінансових показників в умовах воєнного стану, яким є фінансова стійкість. Обґрунтовується зміст категорії фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва. Розглянуто механізм, основні засади, інструменти та способи керування фінансовою стійкістю в аграрному секторі. Проаналізовано механізм та система індикаторів фінансової стійкості підприємства та обґрунтовано їхнє значення. Розглянуто класифікацію факторів (загроз та небезпек) фінансової стійкості підприємства як теоретичну основу для розробки заходів щодо їх нейтралізації. Виявлено закономірності, визначено допустимі параметри та запропоновано заходи щодо оптимізації механізму забезпечення фінансової стійкості суб'єктів аграрного бізнесу.

Ключові слова: агропромислове виробництво, економічний потенціал, кредитування, ліквідність, платоспроможність, стабілізація, фінансовий механізм, фінансове становище, фінансова стійкість

Andros S.V. Mechanism for Ensuring Financial Stability as an Active Element in the System of Credit Stabilization and Increasing the Economic Potential of Agro-Industrial Enterprises. Scientific and methodical article.

The article is devoted to the study of the main parameter of diagnostics of financial indicators in the conditions of martial law, which is financial stability. The content of the category of financial stability of enterprises of agro-industrial production is substantiated. The mechanism, basic principles, tools and methods of managing financial stability in the agricultural sector are considered. The mechanism and system of indicators of financial stability of the enterprise are analyzed and their significance is substantiated. The classification of factors (threats and dangers) of financial stability of the enterprise as a theoretical basis for the development of measures to neutralize them is considered. Patterns have been identified, permissible parameters have been determined, and measures have been proposed to optimize the mechanism for ensuring the financial stability of agricultural business entities.

Keywords: agro-industrial production, economic potential, lending, liquidity, solvency, stabilization, financial mechanism, financial position, financial stability

У сучасному бізнесі стійкість в контексті фінансової складової є виразним аспектом успішної діяльності аграрного підприємства. Діагностика фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва допомагає передбачати потенційні ризики та максимізувати можливості для довгострокового розвитку. В умовах жорсткої конкуренції підприємствам особливо складно забезпечити безперервність та стійкість свого бізнесу. Досягнення фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва потребує створення економічних умов для стабілізації виробництва, посилення ролі фінансового механізму, що найбільш повно відповідає існуючим умовам господарювання та управління, переорієнтування системи державної підтримки на підвищення ефективності кредитування сільського господарства. Отже, кожний суб'єкт господарювання повинен забезпечити таку кількість власних грошових коштів, за якого зберігатиметься можливість безперервного виконання своїх фінансових зобов'язань перед колегами, власниками, бізнес партнерами та країною в цілому. Саме фінансова стійкість підприємства як активний елемент у системі стабілізації кредитування і нарощення економічного потенціалу є певним станом суб'єкта, що дозволяє вільно маневрувати грошовими коштами і гарантувати безперервність його діяльності, яка досягається за рахунок певного співвідношення власних та позикових оборотних фінансових ресурсів та забезпечує платоспроможність, економічну незалежність та привабливість зі сторони інвесторів за прийняттого ступеня ризику. Для підтримки та поліпшення фінансового становища, отже укріплення стійкості підприємств агропромислового виробництва в розрізі фінансової складової, необхідний постійний аналіз й оцінка

фінансових показників підприємства для привернення уваги керівництва до існуючих проблем та виявлення ризиків, що несуть загрозу рентабельної діяльності підприємства.

Забезпечення незламного фінансового стану підприємств агропромислового виробництва дозволяє залучати додаткові інвестиції, підвищувати якість обслуговування покупців, розширювати асортимент сільськогосподарської продукції, що реалізовується, збільшувати обсяги продажів і, зрештою, підвищувати рентабельність аграрного бізнесу. Якщо фінансова стійкість підприємства вважається надійною, це дозволяє не тільки притягувати інвестиції, а й отримувати відстрочку платежу в постачальників, залучати кредитні кошти у банківських установах під більш низький відсоток, а це знижує витрати і збільшує економічний потенціал суб'єкта господарювання.

Потужний механізм фінансової стійкості допомагає усунути чи вельми знизити ризик банкрутства, забезпечити належні розрахунки за кредитними зобов'язаннями та сприяє ефективному використанню активів підприємств агропромислового виробництва. Більше того, розвинутий механізм фінансової стійкості може достачити виняткову перевагу перед тими підприємствами, які перебувають у несприятливій економічній ситуації. Саме окресленою вище проблематикою обумовлена нагальна необхідність проведення подальшого наукового пошуку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Подолання наслідків російської воєнної агресії в аграрній сфері України та стабілізації фінансово-кредитного механізму щодо забезпечення стійкості розвитку українських сільськогосподарських підприємств у період повоєнного відновлення розглядалися у наукових працях С.В. Андрос та В.Г. Герасимчука (Andros & Gerasymchuk, 2023) [1]. Додамо також, що С.В. Андрос (Andros, 2024) в своїй статті дослідила теоретичні і прикладні аспекти становлення та розвитку фінансово-кредитного механізму агропромислового комплексу [2]. Поряд з цим хочеться відмітити нижчезазначені роботи зарубіжних вчених. Зокрема, Л. Наранчімег та К. Енгхангалам (Naranchimeg & Enkhamgalan, 2020) провели контент-аналіз теоретичних та методичних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства та оцінили ефективність структури активів та їх джерел як ключових показників фінансової стійкості компанії [3]. У статті М. Даман та С. Й. Хо (Damane & Ho, 2024) представили систематичний огляд теоретичної літератури з фінансової інклюзивності та фінансової стабільності, а також емпіричних дослідницьких ініціатив, що вивчають взаємозв'язок між двома вказаними концепціями [4]. Дослідження Е. Герман та К-Е. Зідо (Herman & Zsido, 2023) було присвячено вивченню фінансової стійкості роздрібних продовольчих малих підприємств у Румунії з погляду фінансової рівноваги та їхньої продуктивності. Результати наукового пошуку означених економістів показали, що фінансова рівновага та продуктивність є двома основними вимірами, на яких побудований індекс фінансової стійкості компанії [5]. К. Валаскова та інші (Valaskova et al., 2021) з'ясували взаємозалежність між корпоративною фінансовою стійкістю та управлінням доходами. Результати дослідження науковців, засновані на наборі даних із цілої низки підприємств, що працюють у країнах Вишеградської групи, показали, що суб'єкти господарювання, яким загрожує банкрутство чи перебувають у сірій зоні, схильні маніпулювати своїми доходами для підтримки довіри, кредитоспроможності і конкурентоспроможності [6]. Цз Сюй та Цз Цзін (Xu & Jin, 2022) проаналізували вплив коронавірусної інфекції 2019 року на фінансові показники та грошові залишки китайських агропродовольчих компаній [7]. Я. Гораль та М. Солівода (Góral & Soliwoda, 2021) оцінили вплив обраних детермінантів на різні категорії прибутковості в польському сільському господарстві [8]. Н. Ву та інші (Wu et al., 2023) продовжили науковий пошук у цьому напрямі, а саме опрацювали зв'язок між ліквідністю, структурою капіталу та фінансовою стійкістю підприємств, включених у вибірку їхніх досліджень, у Гані [9]. Р.М. Айраут та інші (Airout et al., 2023) засвідчили стримуючу роль ліквідності у відносинах між витратами на рекламу та фінансовими показниками малих та середніх сільськогосподарських підприємств у Йорданії. Крім того, у своїй статті вони наголосили на важливості управління витратами для покращення фінансових показників означених підприємств [10]. У науковій роботі Ф. Гомес-Безарес та інші (Gómez-Bezares et al., 2017) розглянули вплив інтеграції стійкості на корпоративну стратегію та різні аспекти створення акціонерної вартості, а також на фінансові показники на британському ринку капіталу [11]. Результати аналізу П.Дж. Морган і В. Понтінес (Morgan & Pontines, 2018) показали, що збільшення частки кредитування малих сільськогосподарських підприємств сприяє фінансовій стабільності за рахунок скорочення непрацюючих кредитів та ймовірності дефолту фінансових установ [12]. Е. Ортіс-Мартінес та С. Марін-Ернандес (Ortiz-Martínez & Marín-Hernández, 2021) обґрунтували фінансову інформацію, що розкривається європейськими малими та середніми аграрними підприємствами як способу виявлення ризиків для стійкого їхнього розвитку [13]. У своїй роботі Ч. Л. Лі та інші (Lee et al., 2022) вказали на те, що державні підприємства важко досягають фінансової стійкості через втручання уряду в їхні господарські справи, а саме вчені показали зв'язок між фінансовою стійкістю підприємства та незадовільним впливом певних урядових заходів у Малайзії [14]. На відміну від попереднього дослідження, Х. Чон та інші (Jeong et al., 2020) детально проаналізували, оцінили та показали позитивний вплив відкритих інновацій на зростання фінансової стійкості фірми, особливо після світової фінансової кризи [15].

Як бачимо, у множині зарубіжних праць теоретичні та прикладні питання щодо нарощення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств мало вивчені, наявні результати концептуальних підходів не отримали певного відображення в єдиному логічно побудованому взаємозв'язку, що дозволяє опанувати

трансформацію фінансової стійкості під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів та виявити перспективи її забезпечення належним фінансовим інструментарієм. Представлені домінанти не зовсім адаптовані до специфіки сільськогосподарських підприємств, бракує також системного та ґрунтового розгляду методів управління фінансами підприємств агропромислового виробництва і ступеня їх впливу на фінансову стійкість. Отже, серед цілої низки проаналізованих автором літературних наукових джерел відсутні ті, в яких комплексно розглядався б механізм досягнення фінансової стійкості як активний елемент у системі стабілізації кредитування і зростання економічного потенціалу підприємств агропромислового виробництва. З огляду зазначеного, виникає потреба докладно опрацювати вказані питання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Економіка аграрного сектору переживає період глибоких інституційних змін, що здійснюються як на макро-, так і на мікрорівні. Підґрунтям цього процесу є акомодация всіх суб'єктів господарювання до воєнного стану, що вимагає від сільськогосподарських підприємств ведення продуктивної господарської діяльності в екстремальних умовах. Платоспроможність, поточна ліквідність та сталий розвиток суб'єктів підприємництва в умовах війни стають найважливішими характеристиками фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва. Коли підприємство є стабільним у фінансовій площині, воно отримує значну прерогативу серед багатьох інших суб'єктів господарювання у притягненні інвестицій, отриманні кредитних коштів, відборі постачальників і залученні висококваліфікованих працівників. Це, як відомо, основні з багатьох інших проблем аграрного бізнесу, які потребують невідкладного вирішення. Перехід до стратегічного управління аграрним бізнесом, визнаного в широких наукових колах модерним напрямком плідного розвитку підприємства, повинне ґрунтуватися на керуванні фінансовою стійкістю суб'єкта аграрного підприємства. Орієнтація на стабілізацію банківського кредитування є також вкрай наболілою для сільськогосподарських підприємств, адже генеральним завданням аграрного виробництва є забезпечення продовольчої безпеки країни, а це потребує розширеного відтворення, яке можливе лише за умов стійкого фінансового становища.

Метою статті є теоретичне обґрунтування механізму забезпечення фінансової стійкості як активного елементу в системі стабілізації кредитування і нарощення економічного потенціалу підприємств агропромислового виробництва та розробці основних напрямів їхнього практичного втілення.

Методологічне обґрунтування. Методологія дослідження базувалася на системному аналізі зовнішніх та внутрішніх причин нерозвиненості елементів фінансово-кредитного механізму, відновлення та оновлення механізму управління специфічними активами підприємства на основі відтворювальної моделі, його практичного застосування та контролю результатів.

Методологічний базис статті склали концепції та положення, представлені в класичних та сучасних працях українських та зарубіжних вчених та практиків. Підґрунтям наукового пошуку є діалектичний метод пізнання, системний та структурний підходи. У процесі написання статті використовувалися такі загальнонаукові методи та прийоми, як наукова абстракція – при вивченні основного параметра діагностики фінансових показників в умовах воєнного стану, яким є фінансова стійкість; синтез – при обґрунтуванні змісту дефініції фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва; логічний, якісний та кількісний аналіз – при розгляді механізму, основних засад, інструментів та способів керування фінансовою стійкістю в аграрному секторі; угруповання та порівняння – при аналізі механізму та набору індикаторів фінансової стійкості підприємства; класифікація – при оцінюванні цілої низки факторів (загроз та небезпек) фінансової стійкості підприємства як теоретичної основи для розробки заходів щодо їх нейтралізації; узагальнення – при виявленні закономірностей, визначенні допустимих параметрів та розробці заходів щодо оптимізації механізму забезпечення фінансової стійкості суб'єктів аграрного бізнесу.

Загальні аналітичні можливості вживаних інструментів наукового пошуку дали змогу отримати достовірні висновки та надати конкретні пропозиції.

Виклад основного матеріалу дослідження

Розвиток вітчизняних підприємств агропромислового виробництва, пов'язаний з впливом російської воєнної агресії, визначає виняткові вимоги до фінансової стійкості як стратегічного фактора економічної безпеки діяльності суб'єкта підприємництва, зростання його ділової активності та інвестиційної привабливості. В умовах воєнного стану та досить жорсткої конкуренції на ринку фінансова стійкість суб'єктів агропромислового виробництва стає вирішальним фактором їх продуктивної роботи. Щоб мінімізувати втрати від війни, сільськогосподарські підприємства повинні підтримувати належну фінансову стійкість. Фінансова стійкість, яка є основою виживання та безперервної діяльності аграрного підприємства, а також невід'ємною частиною його фінансового стану, формується протягом тривалої сільськогосподарської діяльності підприємства. Підприємствам необхідно досконало і ґратно управляти набором економічних індикаторів і моніторити ситуацію, яка допомагає визначити фінансові результати сільськогосподарської діяльності підприємства. Гнучкість у контексті економічної та фінансової стабільності є вагомими елементами виживання та зростання вітчизняних підприємств агропромислового виробництва. За результатами проведених заходів можна встановити фінансову стійкість у відповідний період. Після діагностики рівня стійкості в розрізі фінансової складової виникає

необхідність для прийняття певних управлінських рішень, які дозволять нарощувати економічний потенціал.

Вивчення фінансового стану та стійкості підприємства, будучи одним з елементів оцінки бізнесу, служить основою розуміння справжнього становища підприємства та ступеня фінансових ризиків. Виживання, функціонування, розвиток і стійкість підприємств агропромислового виробництва залежать насамперед від їх здібностей, які, як відомо, залежать від інвестиційних можливостей. Вони визначаються фінансовими результатами діяльності підприємств агропромислового виробництва, особливо їх прибутковістю. Здатність підприємств отримувати прибуток (що забезпечує певні джерела майбутніх інвестицій), а також їх здатність як виплачувати поточні борги, так і залучати зовнішні джерела для доповнення власних інвестиційних джерел є ключовими фінансовими факторами в довгостроковій перспективі [16]. Фінансова стійкість аграрних підприємств, заснована на фінансових результатах і стабільному фінансовому становищі (фінансовому балансі), є метою всіх підприємств, незалежно від їх розміру та сфери діяльності. Втім, з'ясування ступеня стійкості з точки зору фінансової складової є болючою економічною проблемою, позаяк неадекватна фінансова стійкість може спричинити втрату платоспроможності та, зрештою, банкрутство. Річ у тім, що стабільному у фінансовому контексті сільськогосподарському підприємству легше отримати кредит у банку на розвиток, інвестор швидше зробить капіталовкладення, як правило, не виникне проблем з укладенням довгострокових угод і контрактів з постачальниками. Стабільне зростання прибутку, фінансова спроможність, а також стійкість до змін цін на виробничі запаси є прямими доказами багатобічного майбутнього підприємств агропромислового виробництва у період повоєнного відновлення економіки.

Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств відображає співвідношення між активами, якими суб'єкт володіє та користується, та джерелами фінансування (боргом і власним капіталом). Залежно від цих ключових характеристик аграрний бізнес може забезпечити своє незламне існування та зростання. Фінансова стійкість аграрного підприємства у першу чергу відображає стан його відносин з кредиторами. Звичайно, якщо є ризик негативної фінансової ситуації в майбутньому, підприємству не варто брати кредити, а намагатися вижити за власні фінансові ресурси [17].

Вивчення фінансового стану спрямоване на оцінку ступеня відповідності та узгодженості джерел фінансування з потребою в основних і оборотних коштах (з ресурсами, необхідними для здійснення діяльності). Постійні потреби (основні засоби) повинні фінансуватися за рахунок постійних джерел (власного капіталу та довгострокових зобов'язань). Тимчасові потреби (оборотні кошти) повинні фінансуватися переважно за рахунок тимчасових джерел (короткострокових зобов'язань), а також за рахунок надлишку постійного капіталу, що залишився після фінансування основних засобів. Недотримання вищезазначених положень може призвести до різноманітних ризиків (втрата фінансової автономії) та фінансової нестабільності (банкрутство) [9]. Виважене управління активами, іншими словами результативне використання оборотних коштів аграрним підприємством є необхідним і одним із найважливіших факторів покращення фінансового балансу та фінансових результатів загалом.

Специфіка агропромислового виробництва потребує зміни механізму державної підтримки, яка має забезпечити товаровиробникам вибір варіантів розвитку та скоротити витрати на виготовлення та продаж продукції. Підтримка аграрного сектора повинна бути націлена на мотивацію кінцевого попиту на сільськогосподарську продукцію за рахунок зростання доходів населення та зниження підприємницьких ризиків. Зазначимо, що серед численних ризиків, що стосуються господарської діяльності аграрного підприємства, виділяється ризик зниження рівня фінансової стійкості. Ризик погіршення суб'єктом господарювання фінансової стійкості характеризується порушенням відповідності між показниками джерел фінансування і матеріальними оборотними засобами, необхідними для здійснення підприємницької діяльності [5]. Цей ризик зумовлений неефективною структурою капіталу (високе співвідношення боргу до власного капіталу). Управління ризиком зниження рівня фінансової стійкості є невід'ємною частиною загальних підходів до управління стійкістю фінансового становища підприємства. Цей підхід передбачає розроблення цілої низки заходів стосовно виявлення та запобігання негативним наслідкам ризику з метою нівелювання збитків, пов'язаних з цим ризиком. Для оцінки ризику зниження рівня фінансової стійкості використовуються розрахунково-аналітичні методи оцінки, які дають кількісну картину окресленого ризику.

Щоб швидко нейтралізувати ризик погіршення фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану, доречно запровадити на підприємстві дійову систему внутрішнього страхування (нейтралізує негативні явища в процесі економічного розвитку аграрного підприємства) та опанувати превентивні заходи за такими напрямками: уникнення, мінімізація, диверсифікація, обмеження. Це допоможе змінити фінансову та загальну стійкість підприємства. Серед цілої низки факторів, що чинять вплив на фінансову стійкість підприємства відмітимо наступні: позиція суб'єкта аграрного підприємства на ринку сільськогосподарської продукції; виробництво якісної продукції; залежність підприємства від зовнішніх кредиторів та інвесторів; наявність неплатоспроможних позикодавців; ефективність господарської та фінансової діяльності [3].

Механізм фінансової стійкості підприємства включає аналіз: складу та розміщення активів суб'єкта господарювання; динаміку і структуру джерел фінансових ресурсів; наявність власних обігових коштів; кредиторську заборгованість; наявність і структуру оборотних коштів; претензії; платоспроможність.

Як було зазначено вище, найважливішою умовою успішного здійснення підприємницької діяльності суб'єкта господарювання є забезпечення сталого та ефективного функціонування бізнесу, що відповідно стає одним із фундаментальних факторів повоєнного відновлення економіки. Водночас доречно зазначити, що діяльність більшості вітчизняних аграрних підприємств нині є нерентабельною та нестабільною, а їх фінансове становище відзначається низьким рівнем фінансової стійкості. Більшою мірою така ситуація зумовлена впливом ряду негативних зовнішніх факторів, як економічних, так і політичних, у тому числі загалом несприятливої ситуації в країні, спричиненої військовою агресією Росії.

У розрізі відміченого, пропонується виділити основні групи факторів, що роблять вплив на фінансову стійкість українських сільськогосподарських підприємств (рис. 1).

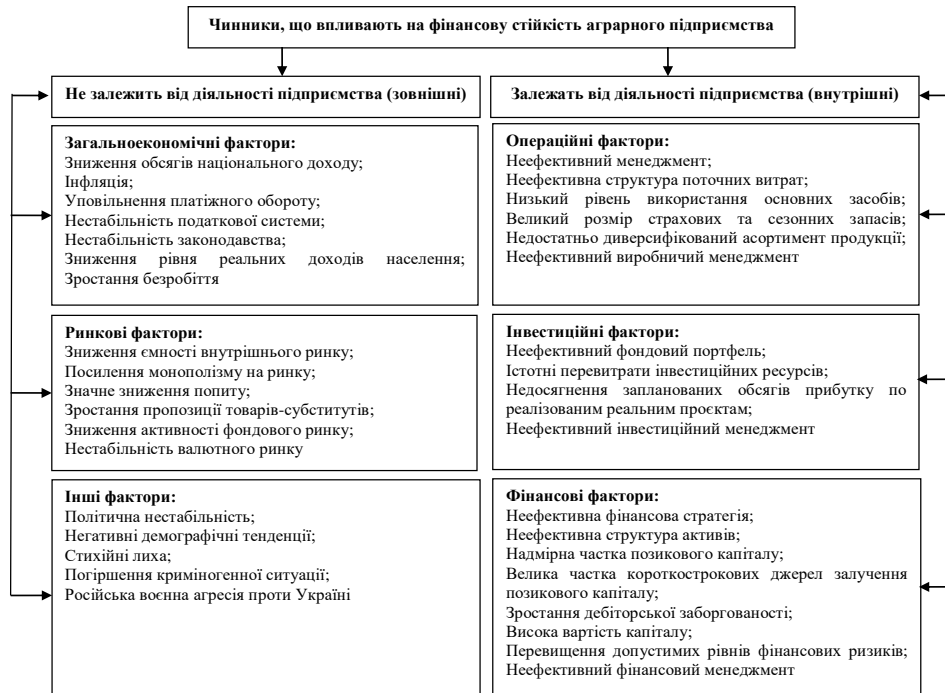

Рисунок 1. Чинники, що безпосередньо впливають на фінансову стійкість підприємств агропромислового виробництва
Джерело: складено автором за матеріалами [5, 6]

Серед негативних зовнішніх факторів, що чинять вплив на фінансову стійкість сільськогосподарських підприємств варто виділити передусім високу інфляцію в країні, різкі зміни валютних курсів (досить стрімке зростання долара і євро по відношенню до національної грошової одиниці), високу вартість кредитних ресурсів, регулярні обстріли енергетичної інфраструктури та активні бойові дії в деяких регіонах України, коливання світових фондових ринків, зростання цін на енергоносії, зміни податкового законодавства, загальна політична напруга в країні. Несприятливі зовнішні фактори, у свою чергу, міцно корелюють з внутрішніми проблемами, такими як висока ресурсоемність аграрного виробництва, використання застарілих технологій, недостатня підготовка персоналу. Серед значущих факторів, що роблять вплив на фінансову стійкість агропідприємства відмітимо: динаміка продажів; прибутковість; раціональний підхід до використання грошових коштів як джерела фінансування активів підприємства.

Механізм забезпечення фінансової стійкості підприємства складається із сукупності основних елементів (фінансових методів та інструментів, принципів, нормативного, методичного та інформаційного забезпечення), спрямованих на підтримку певного рівня фінансової стійкості підприємства [4]. При цьому управління фінансовою стабільністю є найважливішим аспектом роботи фінансово-економічної служби аграрного підприємства. Оскільки фінансова стійкість за своєю суттю є багатокомпонентною, для управління нею використовуються різні інструменти та методи. Фінансові методи забезпечення фінансової стійкості підприємства є формою реалізації фінансових відносин та їх взаємодії з виробничо-господарським процесом. До фінансових методів належать фінансовий аналіз, фінансове планування та прогнозування, фінансове регулювання та фінансовий контроль. Вибір методів залежить від факторів сільськогосподарської діяльності та фінансового положення конкретного підприємства [3].

Формою реалізації фінансових прийомів і методів є фінансові інструменти та леверидж. До них відносяться оцінка активів; план розподілу прибутку; норма амортизації; прибуток; дохід; фінансові санкції; орендна плата; дивіденди; види, умови кредитування та процентні ставки; облігаційні умови. Для вирішення завдань забезпечення фінансової стійкості вплив на об'єкт здійснюється за допомогою численних інструментів. Вибір інструментів забезпечення фінансової стабільності в кожному окремому випадку залежить від таких факторів, як наявність ризику дефолту, стратегічна чи оперативна

спрямованість реалізованих заходів і, на цій основі, вибір конкретного об'єкта управління (основного або оборотного капіталу) [6]. Забезпечуючі підсистеми фінансового менеджменту визначають практичні можливості підтримки фінансової стійкості агропідприємства на певному рівні.

Нормативно-правове забезпечення включає законодавчі акти, інструкції, положення та вказівки, які регулюють роботу підприємства в цілому та питання, пов'язані з оцінкою його фінансового стану зокрема. Інформаційне забезпечення механізму управління фінансовою стійкістю підприємства становлять різноманітні види економічної, фінансової, комерційної та іншої інформації. Можливість практичної реалізації управління фінансовою стійкістю визначається також наявністю відповідного організаційного, кадрового та технічного забезпечення.

Складовою методичного забезпечення є сукупність методів, методичних прийомів і фінансових показників, що застосовуються до об'єктів і результатів фінансового менеджменту. Це передбачає наявність нестандартних методів фінансового аналізу, планування, алгоритмів вибору оптимальної структури джерел інвестування. Шляхом критичного розгляду концептуальних засад фінансового менеджменту та їх адаптації для підтримки фінансової стійкості варто дотримуватися певних принципів забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Застосовуючи відповідні інструменти забезпечення фінансової стійкості суб'єкта сільськогосподарської діяльності, можна оцінити економічний потенціал підприємства, що полягає в наявності фінансових резервів, що дозволяють йому здійснювати і підтримувати діяльність – виробляти і продавати агропродукцію, здійснювати роботи, надавати послуги, погашати отримані банківські кредити.

Фінансова стійкість має внутрішні і зовнішні прояви. Якщо уважно розглянути групи факторів та їх економічну природу, то можна констатувати, що всі фактори в кінцевому рахунку впливають на ступінь власного капіталу та рівень основних і оборотних засобів підприємства.

Як було вже зазначено, фінансова стійкість є ключовою характеристикою довгострокового функціонування підприємства і забезпечує платоспроможність довгострокових і короткострокових зобов'язань. Ступінь фінансової стійкості та платоспроможність підприємства цікавить її власників, менеджерів, інвесторів та кредиторів [6]. Для власників фінансова стійкість характеризує ризик втрати підприємства, для менеджменту – ефективність керування, кредитори та інвестори приймають рішення про вкладення коштів у діяльність підприємства на основі їх оцінки, тому завжди назрілим питанням залишається належне управління фінансовою стійкістю підприємств агропромислового виробництва.

Суб'єкт сільськогосподарської діяльності, який не має орієнтирів і перспектив розвитку, не викликає довіри у ділових партнерів і споживачів, а також нецікавий інвесторам. Важливими факторами, які впливають на імідж підприємств агропромислового виробництва, є платоспроможність і фінансова стійкість, тобто здатність працювати прибутково протягом тривалого часу. Це, у свою чергу, визначається кількістю й якістю реалізованої сільськогосподарської продукції, ступенем організації виробництва і праці, технічними, технологічними й іншими факторами. Для характеристики фінансового стану використовуються такі критерії, як фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність балансу, кредитоспроможність, рентабельність (прибутковість) [9]. Ключові індикатори фінансової стійкості підприємства в контексті напряму використання грошових коштів представлено на рис. 2.

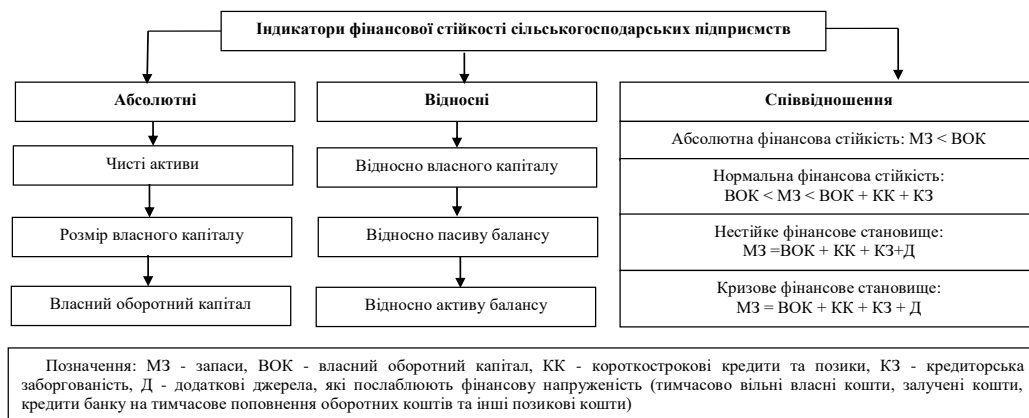

Рисунок 2. Ключові індикатори фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва в контексті напряму використання грошових коштів
Джерело: складено автором за матеріалами [10, 11]

Якщо підприємство є фінансово стійким і платоспроможним, воно має переваги перед іншими підприємствами агропромислового виробництва в залученні інвестицій, заповненнях, виборі постачальників і підборі кваліфікованого персоналу. Фінансово стійке агропідприємство характеризується такими основними характеристиками, які наведені на рис. 3.

Рисунок 3. Ключові характеристики фінансово стійких підприємств агропромислового виробництва
Джерело: складено автором за матеріалами [8, 11]

Фінансове становище бізнесу в контексті адекватності використання капіталу демонструє фінансову стійкість сільгоспідприємства. Для визначення стійкості бізнесу необхідно розрахувати показники фінансової стійкості, іншими словами йдеться про індикатори ліквідності та платоспроможності. Платоспроможність показує здатність підприємства погасити свої борги. Ліквідність показує, як швидко це відбувається. Обидва індикатори характеризують фінансову стійкість сільгоспідприємства [9].

Проблема переважання позикового капіталу над власним існує буквально в кожній галузі економіки. Не є виключенням і сільське господарство. Більшості сільськогосподарських підприємств отримати кредит на прийнятних умовах у банку досить складно. Останнім часом більшість банків не бажано довіряти платоспроможності підприємства. Друга, дуже суттєва проблема – співвідношення зобов'язань і дебіторської заборгованості. Багато підприємств схильні погіршувати цей коефіцієнт. Така ситуація виникає через значну прострочену заборгованість перед банками, бюджетом, персоналом та постачальниками. Основою такої негативної динаміки є також раптовий занепад і руйнування основних фондів виробництва, а також припинення їх розширеного і простого відтворення. Більшість керівників підприємств вважають, що перевага запозичених коштів у капіталі для фінансово стабільного стану небажана. Існує думка, що чим більше власних ресурсів (переважно прибутку) у підприємства, тим легше йому вижити на ринку та в умовах війни. При наявності в капіталі позикових фінансових ресурсів, з однієї позиції, знижується фінансова надійність підприємства, з іншої позиції, вони дають можливість бути конкурентоспроможними, створюють новий економічний потенціал для виходу на раніше невідомі ринки, диверсифікують види діяльності, які сприяють значному збільшенню прибутку [16].

Багато власників-підприємців не дуже відповідально ставляться до відповідного збільшення частки позикового капіталу у своїй діяльності. Однак кредитори віддають перевагу підприємствам із високою часткою власного капіталу, оскільки це значно знижує їхні ризики, особливо під час воєнного стану. Щоб досягти цієї мети, підприємства повинні підтримувати баланс усіма можливими способами. Цього можна досягти через оптимальне та раціональне використання власного капіталу та зменшення частки боргового капіталу. Необхідно скоротити позикові кошти, тому що при їх наявності підприємство зобов'язане виплачувати відсотки за їх користування, тим самим зменшуючи частку прибутку, яку підприємство мало б змогу використати на інші власні цілі.

Використання позикових коштів для фінансування операцій аграрного бізнесу є великою перевагою; це призводить до ефекту фінансового левериджу, який підтримує зріст рентабельності власного капіталу при використанні позикових коштів і зменшує оподатковуваний прибуток за рахунок ефекту податкового щита, бо відсотки за отриманими кредитами і позиками, з урахуванням невеликих обмежень, включають до складу витрат підприємства щодо бази для оподаткування з податку прибутку [18].

Підприємства майже неминуче виступають у ролі позичальників, принаймні, при купівлі продукції з розстрочкою або відстрочкою платежу. Кредитування банками та залучення коштів шляхом випуску облігацій також широко поширені на практиці, тому питання керування ризиком, пов'язаного з кредитуванням є актуальним для аграрного бізнесу. Ризики, спричинені борговим тягарем підприємств, сьогодні в Україні дуже високі. Боргове навантаження в аграрній сфері також досить високе. Оскільки високе боргове навантаження є об'єктивним чинником, який обмежує кредитування як з боку попиту, так і з боку пропозиції, можна припустити, що аграрна галузь найменше зможе використовувати зовнішнє фінансування для підтримки фінансової стабільності в найближчому майбутньому. Ризики, пов'язані з кредитуванням можуть бути мінімальними, якщо бізнес ретельно розглядає свою політику запозичень для збільшення рентабельності капіталу через використання позикових ресурсів [17].

Загальний тренд агропідприємства щодо позик і ризиків залежить від ряду об'єктивних причин: етап життєвого циклу підприємства – на початковому етапі діяльності у суб'єкта немає необхідної фінансової стабільності, тому ризик позик великий, у належно організованому стабільному підприємстві кредитний ризик нижчий; масштаб діяльності – малі підприємства менш стійкі до зовнішніх шоків і змін, великі підприємства більш стабільні, але зазвичай мають більший власний капітал і, звичайно, нижчий кредитний ризик. В цілях формування фінансової надійності підприємства існують певні варіанти та шляхи її

підвищення. Вважається, що головна перевага фінансової надійності полягає в наявних у підприємства резервних джерелах, а недоліком – у розмірі резервів. Тому вважаємо, що необхідно своєчасно поповнювати резерви та перебудовувати їх структуру (рис. 4).

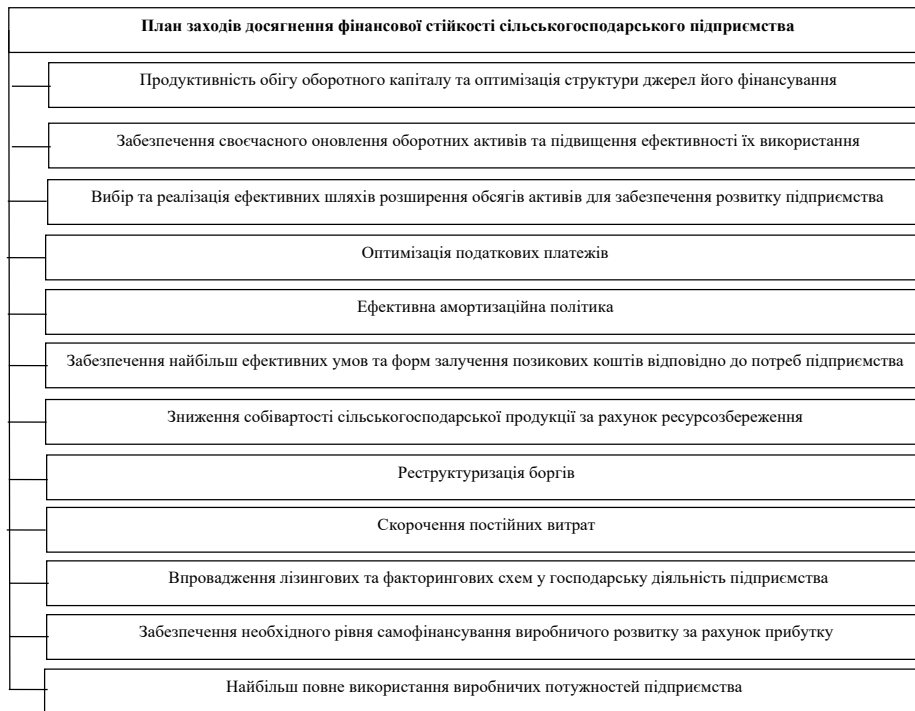

Рисунок 4. План заходів досягнення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства
Джерело: складено автором за матеріалами [11, 12]

Резюмуючи зазначене, можна запропонувати наступні варіанти підвищення фінансової стійкості підприємства: 1) підвищення фінансової стійкості шляхом зменшення надлишкових запасів і, як наслідок, витрат, що може бути досягнуто шляхом реалізації накопичених надлишків товарів, готової продукції, з одного боку, а також вилучення надлишкових запасів з іншого боку; 2) нарощення фінансової стійкості корелює зі збільшенням власного капіталу, що може бути досягнуто за рахунок збільшення статутного капіталу, зменшення дивідендів і відповідного збільшення нерозподіленого прибутку і резервів, а також підвищення прибутковості; 3) підвищення фінансової стійкості, пов'язане з використанням позикових коштів, але за умови прийнятного співвідношення між позиковими і власними коштами. Це повинно, по-перше, сприяти збільшенню обсягів продажів, а також зменшенню покриття потреби в довгострокових активах, по-друге.

Загалом взаємозв'язок між розглянутими вище методичними підходами можна подати у вигляді наступного логічного ланцюжка: порушення раціональної структури активів (значне збільшення у їхньому складі нефінансових оборотних активів) та пасивів (зменшення частки власних та притриманих до них фінансових ресурсів) → диспропорційність відтворювального процесу → порушення фінансової рівноваги → фінансова нестійкість → посилення фінансової залежності → загроза фінансовій безпеці → фінансова криза → банкрутство підприємства.

З метою формування належного механізму забезпечення фінансової стійкості як активного елементу в системі стабілізації кредитування і нарощення економічного потенціалу підприємств агропромислового виробництва рекомендується: 1. Для доведення значення коефіцієнта абсолютної ліквідності до прийнятного рівня підприємство має інвестувати надлишкові кошти у виробництво та фінансові інвестиції, які повинні мати механізм повернення та перерозподілу бюджетних коштів. 2. Значне накопичення коштів у дебіторській заборгованості потребує вжиття ефективних заходів щодо їх зменшення та зміцнення фінансової дисципліни підприємства. 3. У зв'язку з умовами воєнного стану, в яких працюють сільськогосподарські підприємства, необхідно організувати роботу служби ризик-менеджменту для забезпечення розрахунку ймовірних ризиків та пошуку оптимальних рішень щодо їх уникнення та мінімізації. 4. Підприємство має організувати роботу з моніторингу фінансових показників для виявлення внутрішніх проблемних проблем і ризиків, а потім здійснювати контроль за належним виконанням заходів щодо запобігання та подолання можливих ризикових ситуацій. 5. У фінансовій діяльності важливо організувати моніторинг окремо власних фінансових ресурсів і окремо позикових, щоб отримати більш реалістичну картину фінансових потоків у розрізі кожної операції [17].

В цілях досягнення нарощення фінансової стійкості і відповідно платоспроможності аграрного бізнесу необхідно вжити наступних заходів: 1) створити фінансову службу, на яку покласти функції фінансового менеджменту та розробки фінансової політики підприємства з урахуванням загальних стратегічних цілей. Цей відділ запобігає можливим ознакам банкрутства; 2) створити платіжний календар як елемент плану динаміки фінансових ресурсів. У платіжному календарі можна охопити рух усіх коштів з витратами на здійснення фінансової та комерційної діяльності, також можна охопити рух усіх фінансових ресурсів суб'єкта сільськогосподарської діяльності та використовувати їх для контролю платоспроможності та кредитоспроможності. Це дозволяє синхронізувати грошові надходження та платежі та забезпечити пріоритетність платежів; 3) організувати фінансову роботу шляхом закріплення центрів відповідальності за виконанням поодиноких видів діяльності. Організація роботи між центрами відповідальності допоможе децентралізувати управління підприємством, краще вирішувати окремі проблеми, що потребують специфічних знань, виявляти винних у не виправданих витратах і, зрештою, значно підвищити прибутковість підприємства [8]. Необхідно підвищити договірну дисципліну, щоб зменшити можливість дострокового виконання зобов'язань перед господарством; 4) дійовим методом підвищення індикаторів платоспроможності і ліквідності є податкове планування. Правильно розроблена облікова політика та вчасна сплата податків знижують ризик виникнення додаткового податкового навантаження. Вагому роль відіграє вибір системи оподаткування та безпечних для оподаткування операцій, а також використання переваг і преференцій підприємства та правильне оформлення документів. Заходи допомагають підприємству заздалегідь спрогнозувати величину податкового навантаження [18]; 5) доцільно розробити заходи щодо реструктуризації зобов'язань: укласти договори розстрочки або відстрочки, перевести короткострокові кредити в довгострокові, провести розрахунки з контрагентами. Для підвищення індикатора платоспроможності та індикатора ліквідності необхідно залучати кошти із зовнішніх джерел: кредити банків або фінансових компаній, лізинг, комерційні папери.

Висновки

Дослідженням встановлено, що фінансова стійкість є кінцевим інтегральним результатом фінансової діяльності підприємств агропромислового виробництва і характеризує ефективність управління ними. Фінансова стійкість передбачає оцінку роботи підприємства на основі набору фінансово-економічних показників, визначених за даними обліку й управлінської звітності, з урахуванням специфіки сільськогосподарської діяльності. Фінансова стійкість підприємства аналізується на підставі спеціальних фінансових коефіцієнтів, які за своїм змістом є відображенням частки власних чи позикових джерел у валюті балансу підприємства (коефіцієнт автономії та коефіцієнт фінансової залежності), або розраховуються по відношенню один до одного (коефіцієнт співвідношення власних та позикових коштів), або на основі співвідношення між різними статтями активу і пасиву балансу (коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт забезпеченості оборотного капіталу власними оборотними коштами). Фінансова стійкість підприємства досягається у тому випадку, якщо наявні у суб'єкта господарювання кошти, їх структура та збалансованість за умови їх плідного використання дозволяють забезпечити безперервний процес бізнес-діяльності. Використовуючи залежність фінансових показників бухгалтерського балансу, що ґрунтується на досягненні оптимального рівня поточних активів та інших показників, можна досягти необхідного рівня фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва.

В якості вихідного постулату механізму забезпечення фінансової стійкості взято величину і структуру капіталу підприємства агропромислового виробництва, утримання фінансової рівноваги між власними та позиковими коштами. Основною умовою підтримки та посилення фінансової стійкості підприємства для нарощення економічного потенціалу стає досягнення оптимального співвідношення між власним та позиковим капіталом (фінансовий важіль), яке мінімізує середньозважену ціну капіталу. Звідси випливає, що в процесі вибору джерел фінансових ресурсів топ-менеджери аграрного бізнесу повинні використовувати диверсифікаційний пакет джерел отримання інвестицій, коли середньозважена ціна капіталу буде мінімальною і водночас буде дотриманий принцип достатності фінансової віддачі, яка має бути вищою за ціну капіталу аграрного підприємства. При цьому дія фінансового важеля має бути односпрямованою як у бік збільшення рентабельності, так і у напрямі підвищення фінансової стійкості підприємства.

Дослідженням встановлено, що в умовах повоєнного відновлення економіки механізм забезпечення фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва має враховувати принципи пільгового кредитування та зменшення бази оподаткування. Для цього необхідно максимально точно визначити структуру сільського господарства за категоріями та означити ті підприємства, які найбільше потребують фінансової підтримки з боку держави. Ефективний та прискорений розвиток аграрної галузі потребує від топ-менеджерів підприємства щонайбільше уваги приділити вирішенню таких ключових питань: систематичний і постійний аналіз та оцінка фінансової сільськогосподарської діяльності; належна організація оборотних коштів для покращення фінансового стану суб'єкта підприємництва; оптимізація витрат аграрного виробництва на засадах їх поділу на постійні та змінні в контексті діагностики взаємодії і взаємозв'язків: «витрати – рентабельність – прибуток»; раціональний розподіл прибутку та вибір найбільш результативної дивідендної політики; більш широке впровадження комерційного кредиту та

вексельного обігу в цілях поповнення джерел фінансування підприємства та розширення взаємодії з банківськими установами; використання лізингу для розвитку аграрного виробництва; виважений підхід до організації процесу максимізації вигідних характеристик, співвідношень та мінімізації витрат до структури активів підприємства та джерел їх формування з метою недопущення незадовільної побудови балансу; розробка та реалізація фінансової стратегії сільськогосподарського підприємства.

Вказані вище положення щодо вдосконалення елементів механізму забезпечення фінансової стійкості підприємств агропромислового виробництва тісно взаємопов'язані.

Запропоновані підходи до описаного механізму дозволять підтримувати сталий розвиток аграрного сектору створюючи тим самим конкурентні переваги в умовах повоєнного відновлення економіки.

Ця стаття може надати менеджерам, акціонерам, державним службовцям нові ідеї для формування політики та заходів, які сприятимуть покращенню механізму забезпечення фінансової стабільності підприємств у сільськогосподарському секторі. Отримані результати можуть виступити методологічним орієнтиром для органів влади та управління АПК щодо формування та реалізації політики нарощення стійкості в контексті фінансової складової та водночас доступності кредитних коштів банківського капіталу.

Abstract

The article is devoted to the study of the main parameter of diagnostics of financial indicators in the conditions of martial law, which is financial stability. The relevance of the article is determined by the growing interest in the complex scientific analysis of theoretical and practical problems of the mechanism for ensuring the financial stability of agricultural enterprises. The article uses general scientific methods and techniques: scientific abstraction, synthesis, logical, qualitative and quantitative analysis, grouping and comparison, generalization and classification. The content of the category of financial stability of an agricultural enterprise is substantiated. The problem of increasing the financial sustainability of agricultural enterprises is raised. The mechanism, basic principles, tools and methods of financial sustainability management in the agricultural sector are considered. The mechanism, system of indicators of financial sustainability of a business entity are analyzed and their maximum value is substantiated. The relationship of financial sustainability with stability, flexibility and equilibrium of an agricultural enterprise is studied. Internal and external factors influencing and forming the financial sustainability of agricultural enterprises are analyzed. The classification of factors (threats and dangers) of financial stability is considered as a theoretical basis for developing measures to neutralize them. The functional interrelations of subsystems of factors and indicators of financial stability are studied, and the possibility of systematic use of factors and indicators of financial stability of an agricultural enterprise in the process of its provision is proven. Regularities are revealed, acceptable parameters are determined and strategic decisions are developed to optimize the mechanism of financial stability of agricultural business entities. Measures are proposed to increase the financial stability of agricultural enterprises in the context of post-war economic recovery. The features of managing the financial stability of enterprises under conditions of local damage to the systemic quality of financial relations under the influence of war are revealed. The obtained results will allow to act as a methodological guideline for authorities and management of enterprises of agro-industrial production in the formation and implementation of the policy of increasing financial stability and availability of bank capital.

Список літератури:

1. Andros, S., Gerasymchuk, V. (2023). Development trends of the market of agricultural lending to households in Ukraine: analysis of consumer and mortgage loans. *Research on World Agricultural Economy*, Vol. 4, Issue 2, 846. pp. 32-46. DOI: 10.36956/rwae.v4i2.846.
2. Андрос С.В. Фінансовий механізм функціонування підприємств агропромислового комплексу та забезпечення доступності кредитних ресурсів / С. В. Андрос // *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. – 2024. – № 2 (72). – С. 13-23. DOI: 10.15276/ETR.02.2024.2. DOI: 10.5281/zenodo.11238115.
3. Naranchimeg, L., Enkhamgalan, C. (2020). Some issues of financial stability analysis. *iBusiness*, Vol. 12, Issue 4, pp. 140-149. DOI: 10.4236/ib.2020.124010.
4. Damane, M., & Ho, S.Y. (2024). The impact of financial inclusion on financial stability: review of theories and international evidence. *Development Studies Research*, Vol. 11, Issue 1. <https://doi.org/10.1080/21665095.2024.2373459>
5. Herman, E, Zsido, K-E. (2023). The financial sustainability of retail food smes based on financial equilibrium and financial performance. *Mathematics*, Vol. 11, Issue 15. 3410. DOI: 10.3390/math11153410.
6. Valaskova, K., Androniceanu, A-M., Zvarikova, K., & Olah, J. (2021). Bonds between earnings management and corporate financial stability in the context of the competitive ability of enterprises. *Journal of Competitiveness*, Vol. 13, Issue 4, pp. 167–184. DOI: 10.7441/joc.2021.04.10.

7. Xu J., Jin Z. (2022). Exploring the impact of the Covid-19 pandemic on firms' financial performance and cash holding: new evidence from China's agri-food sector. *Agronomy*, Vol. 12, Issue 8. 1951. DOI: 10.3390/agronomy12081951.
8. Góral, J., Soliwoda, M. (2021). On the profitability of Polish large agricultural holdings, *Acta Oeconomica, Akadémiai Kiadó, Hungary*, Vol. 71, Issue 1, pp. 137-159. DOI: 10.1556/032.2021.00007.
9. Wu N, Zhao J, Musah M, Ma Z, Zhang L, Zhou Y, Su Y, Agyemang JK, Asiamah JA, Cao S, et al. (2023). Do liquidity and capital structure predict firms' financial sustainability? A panel data analysis on quoted non-financial establishments in Ghana. *Sustainability*, Vol. 15, Issue 3. 2240. DOI: 10.3390/su15032240.
10. Airout, R. M., Alawaqleh, Q. A., Almasria, N. A., Alduais, F. & Alawaqleh, S. Q. (2023). The moderating role of liquidity in the relationship between the expenditures and financial performance of SMEs: Evidence from Jordan. *Economies*, Vol. 11, Issue 4, 121. DOI: 10.3390/economies11040121.
11. Gómez-Bezares, F., Przychodzen, W., Przychodzen, J. (2017). Bridging the gap: How sustainable development can help companies create shareholder value and improve financial performance. *Bus. Ethics Environ. Responsib*, Vol. 26, pp. 1-17. DOI: 10.1111/beer.12135.
12. Morgan, P. J. & Pontines, V. (2018). Financial stability and financial inclusion: the case of sme lending. *The Singapore Economic Review (SER)*, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., Vol. 63, Issue 01, pp. 111-124, DOI: 10.1142/S0217590818410035.
13. Ortiz-Martínez, E. & Marín-Hernández, S. (2021). European SMEs and non-financial information on sustainability. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, Vol. 29, Issue 2, pp. 112–124. DOI: 10.1080/13504509.2021.1929548.
14. Lee C. L., Ahmad R, Lee W. S., Khalid N., Karim Z. A. (2022). The financial sustainability of state-owned enterprises in an emerging economy. *Economies*, Vol. 10, Issue 10. 233. DOI: 10.3390/economies10100233.
15. Jeong, H., Shin, K., Kim, E. & Kim, S. (2020). Does open innovation enhance a large firm's financial sustainability? A case of the Korean food industry. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, Vol. 6, Issue 4, 101, pp. 1-17. DOI: 10.3390/joitmc6040101.
16. Андрос С.В. Фінансово-кредитні інструменти забезпечення динамічного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах повоєнного відновлення України / С.В. Андрос // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2024. – № 4 (30). – С. 5-15. DOI: 10.15276/EJ.04.2024.1. DOI: 10.5281/zenodo.14553444.
17. Андрос С.В. Активізація державної фінансової підтримки фермерських господарств як умова забезпечення продовольчої безпеки в ЄС та Україні / С.В. Андрос, В.Г. Герасимчук // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2022. – № 3 (21). – С. 5-12. DOI: 10.15276/EJ.03.2022.1. DOI: 10.5281/zenodo.7465387.
18. Lupenko, Y., Andros, S., Lupenko A., & Yarmolenko, Y. (2021). Budgetary VAT refund to agricultural producers: analysis of national tax and customs legislation. *Journal of Economy Culture and Society*, Vol. 64, pp. 279-296. DOI: 10.26650/JECS2021-879534.

References:

1. Andros, S., Gerasymchuk, V. (2023). Development trends of the market of agricultural lending to households in Ukraine: analysis of consumer and mortgage loans. *Research on World Agricultural Economy*, Vol. 4, Issue 2, 846. pp. 32-46. DOI: 10.36956/rwae.v4i2.846 [in English].
2. Andros, S.V. (2024). Financial mechanism of functioning of agricultural industrial complex enterprises and ensuring availability of credit resources. *Economics: time realities. Scientific journal*, Vol. 2, Issue 72, pp. 13-23. DOI: 10.15276/ETR.02.2024.2. DOI: 10.5281/zenodo.11238115 [in Ukrainian].
3. Naranchimeg, L., Enkhamgalan, C. (2020). Some issues of financial stability analysis. *iBusiness*, Vol. 12, Issue 4, pp. 140-149. DOI: 10.4236/ib.2020.124010 [in English].
4. Damane, M., & Ho, S.Y. (2024). The impact of financial inclusion on financial stability: review of theories and international evidence. *Development Studies Research*, Vol. 11, Issue 1. DOI: 10.1080/21665095.2024.2373459 [in English].
5. Herman, E, Zsido, K-E. (2023). The financial sustainability of retail food smes based on financial equilibrium and financial performance. *Mathematics*, Vol. 11, Issue 15. 3410. DOI: 10.3390/math11153410 [in English].
6. Valaskova, K., Androniceanu, A-M., Zvarikova, K., & Olah, J. (2021). Bonds between earnings management and corporate financial stability in the context of the competitive ability of enterprises. *Journal of Competitiveness*, Vol. 13, Issue 4, pp. 167-184. DOI: 10.7441/joc.2021.04.10 [in English].
7. Xu J., Jin Z. (2022). Exploring the impact of the Covid-19 pandemic on firms' financial performance and cash holding: new evidence from China's agri-food sector. *Agronomy*, Vol. 12, Issue 8. 1951. DOI: 10.3390/agronomy12081951 [in English].

8. Góral, J., Soliwoda, M. (2021). On the profitability of Polish large agricultural holdings, *Acta Oeconomica, Akadémiai Kiadó, Hungary*, Vol. 71, Issue 1, pp. 137-159. DOI: 10.1556/032.2021.00007 [in English].
9. Wu N, Zhao J, Musah M, Ma Z, Zhang L, Zhou Y, Su Y, Agyemang JK, Asiamah JA, Cao S, et al. (2023). Do liquidity and capital structure predict firms' financial sustainability? A panel data analysis on quoted non-financial establishments in Ghana. *Sustainability*, Vol. 15, Issue 3. 2240. DOI: 10.3390/su15032240 [in English].
10. Airout, R. M., Alawaqleh, Q. A., Almasria, N. A., Alduais, F. & Alawaqleh, S. Q. (2023). The moderating role of liquidity in the relationship between the expenditures and financial performance of SMEs: Evidence from Jordan. *Economies*, Vol. 11, Issue 4, 121. DOI: 10.3390/economies11040121 [in English].
11. Gómez-Bezares, F., Przychodzen, W., Przychodzen, J. (2017). Bridging the gap: How sustainable development can help companies create shareholder value and improve financial performance. *Bus. Ethics Environ. Responsib*, Vol. 26, pp. 1-17. DOI: 10.1111/beer.12135 [in English].
12. Morgan, P. J. & Pontines, V. (2018). Financial stability and financial inclusion: the case of sme lending. *The Singapore Economic Review (SER)*, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., Vol. 63, Issue 01, pp. 111-124, DOI: 10.1142/S0217590818410035 [in English].
13. Ortiz-Martínez, E. & Marín-Hernández, S. (2021). European SMEs and non-financial information on sustainability. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, Vol. 29, Issue 2, pp. 112-124. DOI: 10.1080/13504509.2021.1929548 [in English].
14. Lee C.L., Ahmad R, Lee W.S., Khalid N., Karim Z.A. (2022). The financial sustainability of state-owned enterprises in an emerging economy. *Economies*, Vol. 10, Issue 10. 233. DOI: 10.3390/economies10100233 [in English].
15. Jeong, H., Shin, K., Kim, E. & Kim, S. (2020). Does open innovation enhance a large firm's financial sustainability? A case of the Korean food industry. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, Vol. 6, Issue 4, 101, pp. 1-17. DOI: 10.3390/joitmc6040101 [in English].
16. Andros, S.V. (2024). Financial and credit instruments for ensuring the dynamic development of enterprises of the agroindustrial complex in the conditions of the post-war recovery of Ukraine. *Economic journal Odesa polytechnic university*, Vol. 4, Issue 30, pp. 5-15. DOI: 10.15276/EJ.04.2024.1. DOI: 10.5281/zenodo.14553444 [in Ukrainian].
17. Andros, S.V. (2022). Activation of state financial support for farmers as a condition for ensuring food security in the EU and Ukraine. *Economic journal Odesa polytechnic university*, Vol. 3, Issue 21, pp. 5-12. DOI: 10.15276/EJ.03.2022.1. DOI: 10.5281/zenodo.7465387 [in Ukrainian].
18. Lupenko, Y., Andros, S., Lupenko A., & Yarmolenko, Y. (2021). Budgetary VAT refund to agricultural producers: analysis of national tax and customs legislation. *Journal of Economy Culture and Society*, Vol. 64, pp. 279-296. DOI: 10.26650/JECS2021-879534 [in English].

Посилання на статтю:

Андрос С.В. Механізм забезпечення фінансової стійкості як активний елемент у системі стабілізації кредитування і нарощення економічного потенціалу підприємств агропромислового виробництва / С.В. Андрос // *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. – 2025. – № 1 (31). – С. 5-16. – Режим доступу: <https://economics.net.ua/ejopu/2025/No1/5.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.01.2025.1. DOI: 10.5281/zenodo.15161231.

Reference a Journal Article:

Andros S.V. *Mechanism for Ensuring Financial Stability as an Active Element in the System of Credit Stabilization and Increasing the Economic Potential of Agro-Industrial Enterprises* / S.V. Andros // *Economic journal Odesa polytechnic university*. – 2025. – № 1 (31). – P. 5-16. – Retrieved from: <https://economics.net.ua/ejopu/2025/No1/5.pdf>. DOI: 10.15276/EJ.01.2025.1. DOI: 10.5281/zenodo.15161231.

